

A SZABADSÁG

Szabadság alatt ebben a világban igen különböző dolgokat értenek, úgyhogy mindenekelőtt azt kell eldöntenünk, hogy a Biblia mit ért szabadság alatt.

Az Istentől elfordult világban egyik ember azt érti szabadság alatt, hogy szabadon "ehetik, ihatik, élvezhet és mindent megtehet, ami jól esik. A másik ember inkább az éhséget és szomjúságot választja, semhogy más emberektől függjön.

/Lásd: Petőfi: Kutya és farkasok dala./ Ha azt értjük szabadság alatt, hogy mind megszerezhetjük, elérhetjük amit csak lelkünk kíván, akkor egyedül a mindenható Istent mondhatjuk szabadnak, vagy talán azóta, hogy teremtett lényeinek szabad akaratot adott még Őt sem./?!/ Kérdés továbbá, hogyha vágyaink teljesülésétől tesszük függővé szabadságunkat, nem vagyunk-e vágyaink rabszolgái, mint ezt azok tanítják, akik büszkeségből inkább nélkülöznek, mint hogy emberektől, sőt hogy Istentől függjenek. /Sztoicizmus./ De vajon ezek meg nem büszkeségüknek, gögjüknek rabjai-e? Vajon melyik rabság gyötrőbb és szégyenletesebb: a vágyak rabsága-e, vagy a gög rabsága? A világnak van mégis, oka is, joga is, szabadságra vágyani. Vannak a világban minden társadalmi rétegben, fent is, lent is zsarnokok, akik embertársaiknak igen keserűvé tudják tenni az életet s az ilyen zsarnokoktól való szabadulás jogos vágya az embernek. Ezekről mondotta az Úr az ígéretet, hogy az elsők egyszer utolsókká lesznek; egyelőre azonban nem látszik, hogy Isten mindnyájukat le akarná venni az emberekről. Övéiről Isten egyenesen azt mondja, hogy még zsarnok uraknak is engedelmessé kell és hogy Jézus követőinek sok nyomorúságon át kell a mennyek országába jutniuk. /I.Pét 3:18; Ap.Csel. 14: 22/. Jézus a messze jövőre szabadulást ígért a gyötrő földi szolgálattól akkorra, amikor az utolsókból, a most szenvedő alázatosakból elsők lesznek. Ez a szabadság azonban jelenleg nincs meg és akármit próbált is több évezredes története óta az emberiség, mégha egyszer-egyszer úgy tűnt is fel, hogy elérte a szabadságot, csakhamar új zsarnokok kerítették kezükbe a hatalmat. Mindha az ember lelkébe volna beírva az elnyomás hajlama és a szolgaság jelleme, az ember nem tud másként élni a földön, mint szolgaságban. És sokszor az, aki legfelül van, kéjeinek, félelmének, gonosz ösztöneinek legaljasabb rabszolgája! Ebből a külső rabságból Krisztus tanítványainak is ki kell venniük részüket és ha időről-időre könnyít is rajtuk, mégis úgy látszik, hogy a külső rabságra belső neveltetésük végett is szükségük alatt van. Teher alatt nő a pálma! Az Isten gyermekeinek életéből látszik, hogy meg kell különböztetnünk külső és belső szabadságot és hogy belül az ember szabad lehet, ha kívül rab is. A világ megveti a belső szabadságot és csak a külső rabság megszűnését tartja szabadságnak. Kérdés azonban, hogy az, amit a világ szabadságnak nevez,

egyáltalában szabadság-e. Vajon szabadság-e az, ha az ember fölött nincsenek külső urak és az ember azt teheti, amit akar? Szabadság-e ha egy gyermek azzal játszik, amivel éppen akar, vagy az a szabadság, ha bölcs és szerető szülő korlátozza egy gyermek akarását? És vajon a felnőtt ember korlátozott tudásánál és téves akarásánál, vétkes természeténél fogva nem gyermek-e Teremtőjéhez képest és nincsen-e szüksége arra, hogy korlátozzák, míg megtanul a szabadsággal élni? Vajon a külső szabadság nem olyan kincs e, amely inkább árt, kívánságainak és vétkeinek rabságát jelenti addig, amíg meg nem tanulják a szabadságot helyesen használni? Arra az eredményre kell jutnunk, hogy az ember a külső szabadságnak belső szabadság nélkül nem veszi hasznát, sőt az egyenesen káros számára. De mit tartsunk belső szabadságnak? Freud bécsi orvos szerint a lélek felszabadulása abban keresendő, hogy a lélek szabadon kiélhesse vágyait, kívánságait és a lényétől idegen erkölcsi szabályok, törvények ne korlátozzák: a lelkiismeretnek nevezett hamis belső törvény ne kínozza, a lelkiismereti furdalásokon magát túltegye. Az élet szomorú példái, éppen a freudista orvosok gonosz tapasztalatai; egy olyan tehetséges költőnek, mint Ady testi és lelki tönkretelése bizonyítják, hogy Freud csaló volt és hogy az erkölcsi törvény és a lelkiismeret mutatják a helyes utat, nem a törvény alól a lélek vad ösztöneinek rabságába menekülő ember kívánságai. Ady utolsó templomos versei mutatják, hogy a lélek otthona Isten törvénye és nem a zabolátlan élet álszabadsága. Ebben a világban mind a külső fizikai teremtésben, mind a lélek belső világában törvények vannak, melyek az élet egyetlen lehető útját mutatják és aki e törvényeket áttalhágyja, magát töri össze. Az ember külső és belső szabadságát tehát akkor találja meg, ha a teremtés törvényeihez alkalmazkodik, csak a teremtő a lehetséges minden tekintélytől független élet, a teremtmény szabadsága abban van, ha Teremtőjének könyörületes szent keze alá hajtja magát. Az epikureizmus tehát éppen olyan téves, mint a sztoicizmus, vagy cinizmus; a kívánságok éppen úgy rabbá tesznek, mint a lelki gög, s ha az ember minden igényéről lemond és állati életet próbál élni, nem fogja feledni tudni, hogy ember, ki csak magasztos cél szolgálatában éli ki való életét. Az ember csak akkor szabad, ha Istentől belé oltott rendeltetését kiélheti. Ez a belső szabadság: hívásunkat megtalálni és azt kiélni. De vajon ennek a hívásnak a megtalálásához elsegít-e a törvény és lehetővé teszi-e annak kiélését? A felelet megalkotásánál tekintetbe kell vennünk, hogy a Szentírás különbséget tesz a külső és belső törvény között. A külső törvény két okból nevezzük külsőnek: először azért, mert kívülről szól az emberhez és követeli, hogy az ember hozzá igazodjék: az ember belsejével, amelyet a vétkek megrontott, ellentétben van; másodsor azért, mert tartalma ugyan szellemi, de alakja testi betűkkel írott szavakba, tételekbe foglalt és ezért bizonyos tökéletlen-

ség észlelhető rajta, amennyiben az élet minden esetére kielégítő szabályt adni nem tud, a külső törvény az emberrel harcban áll a szellemi tartalmánál fogva magasabb célt mutat a lényre, a célt teljes dicsőségében felragyogtatni nem tudja, sőt annak magasztosságán mélyen alul marad s mivel csak követel, csak kívülről szól, a vétkes ember belsőjét/lelkületét/ érintetlenül hagyja: legfeljebb a szívet fölháborítja, harcba viszi, kétségbe ejti. A külső törvény csak a szívig jut el, a tudatot borzolja fel, az ember törekvéseit nem változtatja meg, úgyhogy az emberben harcot támaszt a tudat és a lelkület között; az ember boldogtalanná teszi; az ember elé magasztos célt rajzol s az embert benne hagyja a nyomorúságban. A törvény támasztotta belső nyomorúság elől, a lelkiismeretfurdalások közül menekülni próbál az ember és ebben több utat választhat.

1.) egyszerűen lerázza magáról a törvény követelését, mint Freud tanította, megtagadja istennek az engedelmességet /Héb. 2: 3/, mint ez az antikrisztusban, kit a Biblia törvénytelennek/ törvénytíprónak, törvénszegőnek/ nevez, teljességre jut; a szabadulást azonban ez az út, mint már láttuk nem hoz, mert a törvény rabságát az ember egy szégyenletes és sokkal kínzóbb rabsággal váltja fel: a kéjjel, aljas indulatok rabságával.

2.) az ember elismeri a törvényt, de mivel azt megtenni nem tudja, megcsalja magát és másokat azzal, hogy képmutató lesz; azaz úgy tesz, mintha megtenné a törvényt, pedig valósággal lerázza magáról azt; erre különböző módszereket találtak föl az emberek; ezek közül a leggyakoribb az, hogy az isteni parancsokat emberi parancsokkal helyettesítik, melyeket meg tudnak tenni/korbán/; más módszer az úgynevezett önvizsgálat, amelynél az ember rendszerint kimentegei magát: harmadik módszer a másokkal való összehasonlítás, melynél embertársait megvádolja, lejjebb állítja, hogy maga föléje emelkedhessék.

3.) az ember elismeri bűnösségét és mindent megpróbál, hogy a törvényt megtegye: leverettetéseként át újra meg újra megpróbálkozik: de csak Sisyphus munkájára képes: a követ már majdnem fölhengerítette a tetőre, az visszacsúszik és újra kezdi a próbálkozást: az ilyen ember érzi legkeservesebben a törvény rabságát, mely az embert az isteni követelések börtönébe zárja és onnan ki nem ereszti; az ember mindig csak reméli a szabadulást, de azt soha nem éri el.

4.) az ember elismeri vétkeességét és Isten kegyelméhez menekül; bocsánatot kap Isten szeretetéből és ez a megbocsátó szeretet belső törvényé válik életében: a beleáradó isteni szeretet a Szent Szellem ereje által űzi, hajtja, önként cselekszik a jót, mert az belé van írva, betölti szívetét vigasztalással és lelkületébe általmegy, új törekvései támadnak, melyek a régi törekvésekkel a harcot megkezdik, a Szellem ereje által elhatalmasodnak és az ember szívében és szíven át lelkületében új embert alkotnak benne. Az ember szívében beleöntött isteni

szeretet aza belső törvény, mely most már nem kívülről szól az emberhez, hanem belülről, nem követelődzik csak, hanem a szeretet melegével és örömeivel tölti meg a szívet, úgyhogy az ember szívesebben teszi, amit ez a belső törvény neki diktál, az emberben megszűnik egy idő múlva a harc, mert az újember Isten Szellemének erejével, ki a mi emberi szellemünket az újonnan születésben meg-eleveníti, erősebb lesz, mint az ó, s így lassanként lelkületünk kicserélődik, megújul. Az újonnan születettség állapota a belső szabadság állapota, amikor az ember azt teszi, amit kíván, ami örök hasznára van és amikor csak idő kérdése, hogy a szerzett szabadság egész valójára kiterjedjen és isten újonnan teremtő munkája által a külső világ megváltoztatásával külső szabadsággá is váljék.

A belsőleg szabad embernek nem árt többé a külső szabadság, mert belsőjében összeforrott Istennel és a teremtés rendjével, azaz a Teremtő akaratával. A teljes szabadságot tehát sz ember csak neveléssel érheti el, ha valaki őt a nevelés befejezése előtt „felszabadítja”, azzal csak a romlás dönti bele.

A világ történetében sokszor megtörtént, hogy embereket, osztályokat, népeket a rátermettség nélkül „felszabadítottak” s azzal sírjukat ásták meg. Ezért és nem szeretetlenségből, vagy éppen közönyből ajánlja Pál a rabszolgáknak:

„Rabszolgaként hívtok el /Isten/? Ne törődjél vele! Még ha szabad lehetnél is, inkább élj vele /I.Kor 7: 21/. Ki tudná azt a rengeteg ártalmat felmérni, amit a múlt századokban az emberek a szolgák, a nők és a gyermekek felszabadításával az egész emberiségre, de elsősorban a „felszabadítottakra” halmoztak, ha ezek szabadságukkal élni nem tudtak? Ha Isten hozza el a szabadság óráját a maga idejében, akkor a szolgából nem vétkeinek rabszolgája lesz, hanem uralkodó, király, mert saját lelkén és a környező teremtésen új természetével uralkodni fog. Ezért a belső törvényt, a szeretetet Jakab a szabadság királyi törvényének nevezi. /Jakab 1. 1: 25; 2: 12; v.ö. 2: 8-9/. A belső igazságosság szabadítja föl az embert /Róm. 6: 20./, azért csak Isten Fia szabadít fel, aki ezt az igazságosságot bennünk megvalósítja /János ev. 8: 36/, előbb bensőnkben, aztán kívül, a külvilágban is, /Máté. ev. 17: 26/ Krisztus tanítványainak már maga mostani állapota időleges szabadságot hoz /I.Kor.7: 39/, a külső kötöttségektől. De nem ez a fontosabb! A keresztyének arra kell vigyázniuk, hogy belső szabadságát el ne rabolja valaki vagy azzal, hogy álszabadságot ajánl neki s a hamis gyöngyért a valódit elcserélteti, vagy azzal, hogy újra a belső szolgágnak, pl. a külső törvény megtartásának valamiféle igájával megkötözteti magát. /Gal. 5: 1/.

A törvény rabsága u.i. bizonyos szempontból vonzó a keresztyén ember számára is: hazug boldogságot ad neki, ha elmondhatja, hogy a törvényt legalább bizonyos részében megtartotta s így van valamije, amit a magából Istenhez vihet, nem kell egészen és kizárólag Isten ingyen kegyelmére támaszkodnia; nehéz az embernek

abba beletörődnie, hogy minden mi igazságosságunk olyan, mintha szennyes ruha volna rajtunk /Ézs. 64: 5/; az ember szívesen szépítgeti magát valamiféle lelki rúzzsal. Olyan ez, mikor az ember a kegyelem és a teljes isteni bocsánatot elfogadja, mint mikor a hajós a nyílt tengerre bocsátja hajóját: sehol nem lát szilárdságot maga körül; ezért szívesebben marad a partok közelében, hogy legyen hová menekülnie, ha valami baj érné, ha számításai nem volnának helyesek. Az ember fenntartással hisz. Pedig nincs gyönyört adóbb érzés a világon, mint mikor az ember azt tudja, hogy minden bűnétől teljesen és örökre szabad, a bűn terhétől éppen úgy, mint hatalmától. A szabadságnak is van törvénye és ez a törvény nem tesz rabbá, hanem életet ad: azért nevezi ál apostol az „élet Szellemé törvényének.” /Róm. 8: 2/. Az emberek aszerint, hogy a szabadságban hol állnak, oszlanak fel különböző csoportokra, s mindegyik csoportnak más az élettörvénye, más az életrendje. Az a szabadság, amelyet a francia nép szerzett magának a forradalommal, a gyilkolás szabadságává változott, mert szabadok lettek ugyan a király s a régi rend gonosz hatalmától, mely a szegényt és elnyomottat kiuzsorázta, de nem lettek szabadok saját gonosz természetük hatalmától, mely őket a zsarnokságnak ugyanarra a lejtőjére vitte, amelyet levetettek magukról. Nemsokára a köztársaság császársággá lett s a nép meguntván a gyilkolást önként hajtotta fejét új rabigába, megundorodott saját szabadságától. Ennél a testi szabadságnál magasabb fokot jelent, sőt egészen más életkort a belső szabadság ismerete. /1.Kor. 10: 29/, melyen az ember elméletileg tudja, mi a belső szabadság, s ezt a belső szabadságot a külső dolgokon gyakorolja; de a szabadság belső ereje, a szeretet még nem dolgozik benne hatalommal, úgyhogy a szabadság külső szabadsággá válik, a szeretet szabadsága nem tud általtörni. A harmadik, a szabadság legfelsőbb fokát jelenti e belső szabadság teljes keresztültörése, mely boldogságát az áldozathozatalban látja, és szabadnak érzi magát arra, hogy szeretetből akár szolgája is legyen másoknak; hogy szenvedjen azért, akit szeret. Így volt szabad a mi Urunk, amikor szabad lévén, Magát mindenek szolgájává tette s vágyódva vitte testi életét áldozatul Isten oltárára. /Luk. 22: 15/. Így voltak szabadok az apostolok, amikor örömmel vették, ha szeretett Urukért bántalommal és gyalázattal illették őket. /Ap.csel. 5: 41, 16: 25/. Csakugyan nagy szabadság az, amikor valaki az önérdektől annyira szabad lehet! Az apostolok olyan úton mentek, amelyen nem adtak többé alkalmat a hús(test)nek, hogy őket rabokká tegye. /Gal. 5: 13/. Ezt a boldogító szabadságot csak Isten Szellemé adhatja az embereknek, /II.Kor. 3: 17/. Ennek a szabadságnak akkora hatalma van nemcsak az ember életében, hanem a külső világban is, hogy maga után vonja az egész mindenség felszabadulását. /Róm. 8:21/.

„Csia Lajos - feljavított kézírata.”